

18. ZAKON VREDNOSTI

Zakon vrednosti je osnovni i najvažniji zakon proizvodnje i raspodele u sistemu robne privrede. Važi u svim istorijskim oblicima robne proizvodnje, a izražava veze između rada, vrednosti i cene.

Funkcije zakona vrednosti:

1. Reguliše ekonomske odnose između privrednih subjekata,
2. Svodi individualno radno vreme na društveno potrebno,
3. Determiniše veličinu vrednosti robe.

Količina rada koja je utrošena u proizvodnji nekog proizvoda određuje vrednost tog proizvoda. Uslovi za proizvodnju tog proizvoda različiti kod različitih proizvođača, pa je i njihovo individualno radno vreme potrebno za proizvodnju jedinice proizvoda različito. Međutim, tržišna cena se formira na osnovu društveno potrebnog radnog vremena, a ne na osnovu individualnog radnog vremena. **Društveno potrebno radno vreme** je radno vreme koje se iziskuje da se, uz prosečan nivo produktivnosti i intenzivnosti rada, proizvede bilo koja roba. To je prosečna veličina do koje se dolazi stavljanjem u odnos ukupno utrošenog rada u proizvodnji nekog proizvoda i ukupne količine proizvedenih dobara.

Produktivnost rada se odnosi na proizvodnost tj. stvaralačku moć rada koja ima za rezultat veću ili manju količinu proizvoda koja se proizvede za dato vreme. Porast produktivnosti dovodi do smanjenja individualnog radnog vremena i obrnuto. **Intenzivnost rada** predstavlja stepen trošenja radne snage u jedinici vremena. Veća intenzivnost rada ima za posledicu veći obim proizvodnje, ali se zadržava isto individualno radno vreme za proizvodnju datog proizvoda.

Karakteristike zakona vrednosti:

1. **Deluje nezavisno od volje privrednih subjekata.** Delovanje ovog zakona primorava proizvođače da stalno povećavaju produktivnost rada i usklađuju proizvodnju (a time i ponudu) sa tražnjom na tržištu. To je moguće zahvaljujući činjenici da je prodajna cena proizvoda ista iako su individualne cene različite.
2. **Dovodi do polarizacije privrednih subjekata.** Ta polarizacija je rezultat različitih individualnih uslova proizvodnje, a time i različitih individualnih cena proizvođača, koji dovode do toga da se jedni bogate i napreduju, a drugi siromaše i povlače sa tržišta.
3. **Vrši srazmernu raspodelu društvenog fonda rada na pojedine privredne delatnosti.** Zahvaljujući delovanju ovog zakona, veći deo društvenog fonda rada će biti raspoređen na one delatnosti za čijim proizvodima postoji veća tražnja na tržištu i gde se ostvaruje veći profit, a manji deo na one delatnosti za kojima postoji mala ili nedovoljna tražnja.
4. **Deluje stihijski.** Proizvođači nikada sa sigurnošću ne mogu da znaju kolika je tražnja za njihovim proizvodom, pa se svako od njih (na osnovu njihove percepcije tražnje) na svoj način prilagođava potrebama potrošača.

19. VALUTA I VALUTNI KURS

Valuta predstavlja efektivni strani novac (gotov novac), koji je fizički prisutan u nekoj drugoj zemlji. **Devize** predstavljaju sva kratkoročna potraživanja koje jedna zemlja ima prema inostranstvu odnosno sva potraživanja na deviznim računima kod banaka koja glase na stranu valutu. Prema navedenom, osnovna razlika između deviza i valuta je u tome što su devize žiralni, a valute efektivni strani novac. U praksi, valute se stalno pretvaraju u devize i obrnuto. Kada se efektivni strani novac uplati na devizni račun u banci, valuta postaje deviza. Obrnuto, kada se podiže gotovina sa deviznog računa u banci, devize se pretvaraju u valutu.

Valute mogu biti:

1. **konvertibilne (čvrste)** - one koje se mogu u svakom trenutku zameniti za bilo koju valutu i njima se slobodno obavljaju sva međunarodna plaćanja,
2. **nekonvertibilne (meke)** - one koje se ne mogu u svakom trenutku zameniti za bilo koju drugu valutu i uglavnom služe samo za plaćanja u granicama zemlje čije su one zakonsko sredstvo plaćanja.

U zavisnosti od toga da li postoje određena ograničenja za konvertovanje valuta, konvertibilnost može biti:

1. **potpuna** - kada se jedna valuta može zameniti za drugu bez ikakvih ograničenja,
2. **ograničena (delimična)** - kada se jedna valuta može zameniti za drugu uz određena ograničenja (npr. nacionalna valuta se može zameniti za neku inostranu valutu samo za plaćanje međunarodnih transakcija koje ne prevazilaze određeni iznos).

Sa aspekta držaoca, konvertibilnost valute može biti:

1. **unutrašnja (interna)** - nacionalna valuta određene zemlje se može zameniti za bilo koju drugu valutu na teritoriji te zemlje,
2. **spoljašnja (eksterna)** - nacionalna valuta određene zemlje se može zameniti za bilo koju drugu valutu na teritoriji bilo koje druge zemlje.

Valutni ili devizni kurs predstavlja cenu valute koja je izražena u domaćem. Postoje dva načina izražavanja deviznog kursa:

1. **direktno notiranje** (evropska konvencija) - Kada se devizni kurs posmatra kao cena jedinice strane valute iskazana u jedinicama domaće valute (pr. 1 evro = 122 dinara);
2. **indirektno notiranje** (britanska konvencija) – Kada devizni kurs posmatramo kao cenu jedinice domaće valute izraženu u jedinicama strane valute (npr. 1 dinar = 0,008 evra).

U zavisnosti od toga kako se utvrđuje, valutni ili devizni kurs može biti:

1. **fiksni** - određuje ga država na duži vremenski period (najčešće od 3 do 5 godina) i održava putem deviznih transakcija centralne banke (zato zahteva držanje većeg iznosa deviznih rezervi),
2. **fluktuirajući (plivajući)** - određuje se deviznom tržištu na osnovu delovanja ponude i tražnje za devizama, pa centralna banka ne mora stalno da usklađuje ponudu i tražnju za devizama putem deviznih transakcija.

Značaj valutnog ili deviznog kursa je u tome što omogućava preračunavanje domaćih cena u inostrane i obrnuto (čime se olakšava spoljnotrgovinska razmena, utvrđuje rentabilnost izvoza i rentabilnost proizvodnje supstituta za materijale koji se uvoze), obračunavanje svih vrsta međunarodnih transakcija u inostranoj valuti, brojne komparativne analize određene privrede sa drugim privredama i slično.

20. TRGOVINSKI I PLATNI BILANS

Trgovinski bilans predstavlja odnos između ukupnog izvoza i uvoza jedne zemlje u određenom vremenskom periodu (najčešće godinu dana), zato se i naziva „bilansom robne razmene“. Trgovinski bilans je najstariji, i u mnogim zemljama najznačajniji deo platnog bilansa (naročito u zemljama u tranziciji). Preko spoljnotrgovinske razmene ove zemlje dolaze do savremene tehnologije i savremene opreme, što im omogućava da povećaju učešće finalnih proizvoda u strukturi ukupnog izvoza. To je vrlo bitno za uravnoteženje platnog bilansa ovih zemalja, pošto obično imaju problem deficita tekućeg bilansa zbog većeg učešća sirovina i proizvoda nižeg stepena obrade u strukturi ukupnog izvoza u početnim fazama tranzicije.

U **zavisnosti od odnosa uvoza i izvoza**, trgovinski bilans može biti:

1. **aktivan** -kada je izvoz veći od uvoza i tada zemlja ima suficit trgovinskog bilansa,
2. **pasivan** - kada je uvoz veći od izvoza i tada zemlja ima deficit trgovinskog bilansa,
3. **uravnotežen** - kada su uvoz i izvoz jednaki.

Platni bilans je pregled svih ekonomskih transakcija koje jedna zemlja ima sa inostranstvom u određenom vremenskom periodu (najčešće godinu dana). On podrazumeva bilans svih priliva i odliva koji nastaju na osnovu ukupnih ekonomskih transakcija sa inostranstvom u datom vremenskom periodu. Platni bilans se sastoji od tri podbilansa: tekućeg bilansa, kapitalnog bilansa i bilansa monetarnih rezervi.

U okviru **tekućeg bilansa**, takođe, postoje tri podbilansa: trgovinski bilans, bilans usluga i bilans jednostranih transfera. Bilans usluga se naziva i "nevidljivim" izvozom i uvozom, jer ne podrazumeva fizičko kretanje stvari, već razmenu usluga kao što su: građevinski radovi, transportne usluge, turističke usluge, finansijske usluge, profesionalne i druge poslovne usluge u oblasti menadžmenta, konsaltinga i marketinga i slično. Bilans jednostranih transfera obuhvata kredanje međunarodnih doznaka (u vidu plata i penzija radnika u inostranstvu) i međunarodne pomoći. Deficit ovog bilansa pokazuje da jedna zemlja više troši nego što stvori u vidu BDP-a, a suficit obrnuto.

Kapitalni bilans prati kretanje kapitala. Osnovni oblici međunarodnog kretanja dugoročnog kapitala su: strane direktne investicije i portfolio investicije. Strane direktne investicije predstavljaju međunarodno kretanje dugoročnog kapitala koje je motivisano profitom, a koje podrazumeva ulaganje sredstava u osnivanje firme u inostranstvu, radi obavljanja određene privredne delatnosti. Portfolio investicije podrazumevaju ulaganje kapitala u kupovinu hartija od vrednosti u inostranstvu, pre svega akcije i dugoročne obveznice. Pored kretanja investicija, kapitalni bilans obuhvata i kretanje bankarskog kapitala u vidu kredita i depozita.

Završna stavka u platnom bilansu predstavlja **bilans monetarnih rezervi**. One služe za održavanje međunarodne likvidnosti nacionalne privrede. To je sposobnost zemlje da finansira deficit platnog bilansa i podržava devizni kurs nacionalne valute sopstvenim monetarnim rezervama. Monetarne rezerve jedne zemlje sačinjavaju: zlato, devize i kredite MMF-a.

Šema platnog bilansa

Prilivi	Odlivi
TEKUĆI BILANS	
<i>Trgovinski bilans</i>	
Izvoz robe	Uvoz robe
<i>Bilans usluga</i>	
Izvoz usluga	Uvoz usluga
<i>Bilans jednostranih transfera</i>	
Priliv međunarodnih doznaka	Odliv međunarodnih doznaka
Priliv međunarodne pomoći	Odliv međunarodne pomoći
KAPITALNI BILANS	
Priliv stranih direktnih investicija	Odliv stranih direktnih investicija
Priliv portfolio investicija	Odliv portfolio investicija
Priliv sredstava od naplate rata za odobrene kredite u inostranstvu	Odliv sredstava za odplatu rata za uzete kredite u inostranstvu
Priliv depozita iz inostranstva	Odliv depozita u inostranstvo
BILANS MONETARNIH REZERVI	
Priliv deviznih rezervi	Odliv deviznih rezervi

U zavisnosti od odnosa priliva i odliva, platni bilans može biti:

1. **aktivan** - kada su prilivi veći od odliva i tada zemlja ima suficit platnog bilansa,
2. **pasivan** - kada su odlivi veći od priliva i tada zemlja ima deficit platnog bilansa,
3. **uravnotežen** - kada su prilivi i odlivi jednaki.

Suficit u platnom bilansu povećava devizne rezerve, što omogućava efikasnije određivanje deviznog kursa, dok deficit podrazumeva obrnutu situaciju.

21. DEVALVACIJA I REVALVACIJA

Devalvacija je zakonska mera države kojom se paritet domaće valute određuje na nižem nivu u odnosu na standard (zlato ili neku konvertibilnu valutu). Država se odlučuje za ovakvu meru u slučaju deficita platnog bilansa. Domaća roba postaje jeftinija u inostranstvu (što podsticajno deluje na izvoz), a inostrana roba na domaćem tržištu postaje skuplja (što destimuliše uvoz). To dalje ima pozitivan uticaj na uravnoteženje platnog bilansa.

Revalvacija je zakonska mera države kojom se paritet domaće valute određuje na višem nivu u odnosu na standard (zlato ili neku konvertibilnu valutu). Država se odlučuje za ovakvu meru u slučaju suficita platnog bilansa. Domaća roba postaje skuplja u inostranstvu (što destimulativno deluje na izvoz), a inostrana roba postaje jeftinija na domaćem tržištu (što stimuliše uvoz). To dalje dovodi do smanjenja suficita tekućeg bilansa, ukoliko je on preveliki pa utiče na porast inflacije.

U savremenim uslovima poslovanja često se dešava da pojedine moćne interesne grupe utiču na monetarne vlasti da vrše promene valutnog ili deviznog kursa. Izvoznici zagovaraju devalvaciju iz razloga što će nakon konvertovanja deviznih sredstava ostvarenih izvozom robe ostvariti veći iznos sredstava u nacionalnoj valuti ukoliko je nacionalna valuta potcenjena, odnosno ukoliko za jednu jedinicu inostrane valute dobijaju veći iznos nacionalne valute. Sa druge strane, uvoznicima ide u korist revalvacija (mada se oni najčešće zalažu za odlaganje devalvacije ili devalvaciju u manjoj

meri), s obzirom da treba da izdvoje manji iznos nacionalne valute za kupovinu deviza kojim će platiti uvezenu robu.

Prethodno pomenute promene valutnog ili deviznog kursa nastaju kao rezultat intervencije države. Međutim, do promene deviznog kursa dolazi i usled stanja na deviznom tržištu. Postoje dve vrste ovakvih promena:

1. **depresijacija** – smanjenje vrednosti nacionalne valute u odnosu na standard usled stanja na deviznom tržištu,
2. **apresijacija** – povećanje vrednosti nacionalne valute u odnosu na standard usled stanja na deviznom tržištu.

Razlika između devalvacije i revalvacije, kao promene kursa do koji dolazi usled intervencije monetarnih vlasti, i apresijacije i depresijacije, kao promena kursa usled promena u odnosu ponude i tražnje na deviznom tržištu, je u tome što u prvom slučaju obično dolazi do većih promena nego u slučaju apresijacije i depresijacije (kada dolazi do malih, postepenih promena).

22.PROFIT

Profit predstavlja deo novostvorene vrednosti koji prisvaja kapitalista kao vlasnik sredstava za proizvodnju.

Vrednost robe u kapitalističkoj robnoj proizvodnji se sastoji iz postojanog ili konstantnog kapitala (C), promenljivog ili varijabilnog kapitala (V) i mase viška vrednosti (m).

$$VR = C + V + m$$

Kako sredstva za proizvodnju stvaraju prenetu vrednost, proizilazi zaključak da novostvorenu vrednost čine varijabilni kapital i višak vrednosti. To ukazuje na činjenicu da radna snaga u toku radnog vremena stvara veću vrednost od sopstvene vrednosti (V), a to je zapravo masa viška vrednosti (m). U tom smislu, radno vreme radnika se sastoji iz dva dela:

1. **potebnog radnog vremena** - deo radnog vremena u kome radna snaga stvori poteban proizvod tj. vrednost jednaku svojoj vrednosti. Time se obezbeđuje reprodukcija kapitala uloženog u radnu snagu odnosno varijabilnog kapitala.
2. **višak radnog vremena** - deo radnog vremena u kome radna snaga proizvede vrednost veću od svoje vrednosti odnosno višak proizvoda ili višak vrednosti koji pripada kapitalisti.

Visina mase viška vrednosti zavisi od visine varijabilnog kapitala i stope viška vrednosti ili tzv. stope eksploatacije radnika, koja se dobija stavljanjem u odnos mase viška vrednosti i varijabilnog kapitala.

$$m' = \frac{m}{V} * 100$$

Odnos između mase viška vrednosti (ili profita) i ukupnog uloženog kapitala (i postojanog i promenljivog) predstavlja **profitnu stopu**. Profitna stopa pokazuje stepen oplodnje uloženog kapitala kapitalističkog preduzeća na osnovu rezultata poslovanja potvrđenih na tržištu.

$$pf' = \frac{m}{c+v} * 100 \text{ ili } pf' = \frac{pf}{c+v}$$

Visina profita i profitne stope zavisi od sledećih faktora:

1. *veličine mase viška vrednosti* (što je veći višak vrednosti veći je i profit),
2. *veličine ukupnog kapitala* (veći ukupni kapital omogućava stvaranje većeg profita),
3. *stepena eksploatacije radne snage* (što je veći stepen eksploatacije radne snage veći je i višak vrednosti, a time i profit)
4. *organskog sastava kapitala* (veće učešće varijabilnog kapitala utiče na povećanje viška vrednosti, a time i povećanje profita),
5. *broja obrta* (veći broj obrta omogućava stvaranje većeg viška vrednosti i profita),
6. *ekonomije fiksnog kapitala* (smanjenje učešća postojanog kapitala u ukupnom kapitalu znači i veće ulaganje u varijabilni kapital, što doprinosi povećanju viška vrednosti i profita).

Ekstraprofit je profit iznad prosečnog profita tj. profit koji je znatno veći u odnosu na uloženi kapital i najčešće se javlja kao rezultat monopolske pozicije (monopolski ekstraprofit), tržišnih poremećaja (npr. u slučaju nestašice neke robe oni koji imaju na zalihama tu robu prodaju ih po izuzetno visokim cenama), tehnoloških uslova (ukoliko pojedini privredni subjekti jedini raspolažu tehnikom i tehnologijom za proizvodnju određenog proizvoda) i prirodnih faktora (obično se ostvaruje u poljoprivredi zahvaljujući kvalitetnijem zemljištu ili specijalno pogodnim prirodnim uslovima za gajenje određenih biljnih kultura, kao što je to slučaj u tropskim predelima gde jedino uspeva južno voće).

23. KREDIT

Kredit predstavlja dužničko-poverilački odnos u kome zajmoprimac uzima određenu sumu novca na zajam od zajmodavca, uz obavezu da pozajmljena sredstva vrati u određenom roku sa pripadajućom kamatom.

Vrste kredita:

I Prema nameni:

1. krediti za osnovna sredstva,
2. krediti za obrtna sredstva.

II Prema obliku:

1. novčani (kada se na zajam uzima novac),
2. robni (kada se kupuje roba na odloženo).

III Prema vremenu:

1. kratkoročni (sa rokom otplate do 1 godine),
2. Srenjoročni (sa rokom otplate od 1 do 5 godina),
3. dugoročni (sa rokom otplate preko 5 godina).

IV Prema poreklu:

1. iz domaćih izvora (od domaćih banaka i privrednih subjekata),
2. iz inostranih izvora (od inostranih banaka i privrednih subjekata).

24. KAMATA

Kamata predstavlja cenu upotrebe zajmovnog kapitala. Kamata je deo profita i ne može nikada dostići visinu profita, zato što preduzetnik odnosno kapitalista ne bi imao interesa da obavlja određenu privrednu delatnost ukoliko je profit koji ostvaruje obavljanje te delatnosti manja od kamate koju treba da plati na pozajmljena sredstva.

Kamata zavisi od sledećih faktora:

1. **vrste kredita** (npr. kamata je veća na stambene nego na potrošačke kredite),
2. **roka na koji se sredstva ustupaju** (za kredite koji imaju duži rok otplate banke zaračunavaju veću kamatnu stopu),
3. **sredstava obezbeđenja naplate potraživanja** (npr. ukoliko postoji obezbeđenje u vidu pokretne ili nepokretne imovine kamata će biti niža nego ukoliko takvo obezbeđenje ne postoji),
4. **konkurencije u ponudi kapitala** (ukoliko je konkurencija u ponudi kapitala velika, kamata će biti niža).

Kamatna stopa pokazuje oplodnju zajmovnog kapitala, a određuje na sledeći način:

$$\text{kamatna stopa} = \frac{\text{kamata}}{\text{pozajmljeni kapital}} * 100$$

Vrste kamatne stope:

I Prema načinu obračuna:

1. **Redovna** – ona koja se plaća kao cena korišćenja pozajmljenih sredstava,
2. **Zatezna** - koja se plaća ukoliko dužnik kasni sa plaćanjem.

II U odnosu na inflaciju:

1. **Negativna** – javlja se u situaciji kada je stopa inflacije veća od kamatne stope,
2. **Realna** – pozitivna razlika između veće kamatne stope i niže stope inflacije.

III Prema načinu obrazovanja od strane davaoca kredita:

1. **Nominalna** - koja je definisana u ugovoru o kreditu. Može biti fiksna (ista tokom čitavog perioda otplate) ili promenljiva (menja se u skladu sa uslovima na tržištu),
2. **Efektivna** - predstavlja stvarnu cenu kredita i omogućava da se lakše sagledaju i uporede uslovi pod kojima različite banke nude iste kredite, zato što pored kamatne stope uključuje i provizije i naknade koje klijent plaća vezane za odobravanje kredita (troškove obrade zahteva, godišnju proviziju na ime naknade za administriranje kredita, troškove otvaranja i vođenja računa koji su uslov za odobravanje kredita, troškovi izdavanja izvoda iz registra nepokretnosti, troškovi procene vrednosti nepokretnosti i pokretnih stvari, troškovi overe založne izjave, troškovi upisa založnog prava – hipoteke kao i druge troškove u vezi sa sporednim uslugama koje su uslov za korišćenje kredita a koje snosi korisnik).

Pored toga, treba pomenuti i **interkalarnu kamatu**, koja predstavlja kamatu koja se obračunava i naplaćuje od trenutka odobrenja kredita do početka otplaćivanja kredita (najčešće se odnosi na grejs period). U zavisnosti od poslovne politike, banka može obračunatu interkalarnu kamatu da pripíše glavnici duga i naplati je preko anuiteta/rata ili odjednom – posle isteka korišćenja kredita.

25. AKCIJE

Akcije su hartije od vrednosti koje izdaju akcionarska društva, a koje predstavljaju dokaz o vlasništvu kapitala u određenom akcionarskom društvu (zbog toga se nazivaju vlasničkim hartijama od vrednosti).

Prema redosledu izdavanja, akcije mogu biti:

1. **Osnivačke** – koje se emituju prilikom osnivanja akcionarskog društva;
2. **Akcije ostalih emisija** – koje se emituju naknadno radi dokapitalizacije.

Prema pravima koje donose, akcije mogu biti:

1. **Obične** – donose svom vlasniku pravo glasa (učesća u skupštini akcionara, pri čemu svaka akcija donosi jedan glas, a od učesća pojedinačnog akcionara u ukupnom broju akcija zavisi i njegov uticaj na donošenje najvažnijih odluka o poslovanju akcionarskog društva), pravo na deo stečajne mase odnosno likvidacionog ostatka, pravo na deo dobiti tj. dividendu. Osnivačke akcije sadrže pravo preče kupovine, što znači da vlasnici ovih akcija (osnivači AD) imaju prednost za kupovinu akcija prilikom svake sledeće emisije. Ukoliko ne žele da iskoriste ovo pravo, akcije se mogu prodavati i javnim pozivom. Kako bi se zaštitili interesi vlasnika običnih se određuje maksimalan broj akcija koje mogu biti emitovane. Za svako naredno emitovanje akcija neophodna je saglasnost skupštine akcionara;
2. **Preferencijalne** – obezbeđuju svom vlasniku prednost pri isplati dividende i dela staljne mase odnosno likvidacionog ostatka. Ove akcije vrlo često sadrže i mogućnost pretvaranja ovih akcija u obične akcije u određenim uslovima.

Akcije imaju sledeće vrednosti:

1. **Nominalnu** - to je vrednost koja je naznačena na akciji, po kojoj se akcije prodaju prilikom primarne emisije.
2. **Realnu** - tržišna cena po kojoj se akcija može prodati u određenom trenutku.

Tržišna (realna) cena određene akcije izračunava se na sledeći način:

$$\text{cena akcije} = \frac{\text{dividenda}}{\text{prosečna kamatna stopa}}$$

26. DIVIDENDA

Dividenda predstavlja zaradu vlasnika akcija u akcionarskom društvu. Postoji razlika između dividende na obične i na prioritetne akcije. Kod običnih akcija dividenda je utvrđena kao procenat neto dobiti koji preostaje za raspodelu nakon isplate dividendi vlasnicima prioritetnih akcija. U pojedinim situacijama, kada je ostvaren nedovoljan iznos neto dobiti, može da se desi da vlasnici običnih akcija ne dobiju dividendu ili da njihova dividenda bude značajno manja od dividende na prioritetne akcije. Sa druge strane, dividende za prioritetne akcije se utvrđuju u fiksnom iznosu kao određeni iznos dividende po svakoj akciji ili kao procenat od nominalne vrednosti akcija. Ovakav povlašćen položaj pri isplati dividende rezultat je činjenice da vlasnici prioritetnih akcija ne učestvuju u upravljanju, pa samim tim i snose mnogo manji rizik poslovanja akcionarskog društva.

Sličnost između kamate i dividende je što su i kamata i dividenda deo profita. **Razlike** se sastoje u tome:

1. što je kamata po pravilu unapred utvrđen prihod, dok dividenda nije (ukoliko akcionarsko društvo ostvari dobit dividenda će biti isplaćena, a ukoliko ne neće biti isplaćena);
2. što kod kamate vlasnik ne snosi rizik poslovanja banke u slučaju bankrotstva bane, dok kod dividende takav rizik postoji.